

ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΕΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΙΩΤΕΣ

Ιστορικά ντοκουμέντα της εποχής του 1943 που εξιστορούν τις φρικαλεότητες που υπέστησαν οι κάτοικοι του Φαναρίου Πρεβέζης και του Μαργαριτίου από τους συντοπίτες μας τουρκαλβανοτσιάμηδες μουσουλμάνους.

Το Χρονικό της φρικιαστικής δολοφονίας των Μαργαριτιωτών Αθανασίου Παπαδιαμάντη και του Γεωργίου Γκέρτζου από τους τουρκαλβανοτσιάμηδες τον Νοέμβριο του έτους 1943.

(Στη φωτο κάτω, απεικονίζεται ο Θεοφάνης Παπαδιαμάντης, γιος του δολοφονηθέντος Αθανασίου).

Από την εφημερίδα των Ιωαννίνων ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΛΟΝ
αρ.φυλ. 17 -20 Ιουλίου 1945. ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΝ
ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑΙ ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΟΥ ΦΑΝΑΡΙΟΥ.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΙ:

(Του ανταποκριτού μας)

- <<Δεν είναι γνωστά, σε όλη τους την έκταση, τα τρομερά εγκλήματα των Γερμανοϊταλών και των Αλβανών στην περιφέρεια Μαργαριτίου-Φαναριου. Είναι τόσα πολλά που για να τα περιγράψει κανείς χρειάζεται να είναι προικισμένος με εξαιρετική συγγραφική δύναμη. Γιατί κάθε ένα αποτελεί και ένα ξεχωριστό δράμα και κάθε χωριο του καταματωμένου Φαναριου, κάτω απο τα ερείπια και τους τάφους των ηρώων και μαρτύρων του, κρύβει τόσα και τόσα ακατονόμαστα εγκλήματα, που καμια εγκληματολογία δεν αναφέρει.

Οι Τσάμηδες Αλβανοί καθ, όλον το διάστημα της κατοχής ως και προ αυτής, έδειξαν αισχράν διαγωγήν απέναντι των Ελλήνων συγκατοίκων τους. Έγιναν συμπολεμησται των Ιταλών και Γερμανών και χτύπησαν ύπουλα και άνανδρα κάθε απελευθερωτική ελληνική κίνηση.

Έγιναν προδόται, καταδοται, κατάσκοποι και εκβιασται του χειρότερου είδους. Μετά την ολοκληρωτική κατάληψη της ελλαδος υπό των βαρβαρικών ορδών της νέας τάξεως οπότεν η μαρτυρική και ηρωική Πατρίδα μας εστέναζε υπό το ειδεχθές πέλμα των κατακτητών της,, οι Αλβανοτσάμηδες ως λυσσωντα στίφη κανιβάλων, επέπεσαν κατ, αυτής. Εναγκαλισθεντες τους Ιταλογερμανούς εξεχύθησαν κατά πάντως ελληνικού εις το νομο Θεσπρωτίας. Πάνοπλοι ως αστακοί τη προστασία και υποκινήσει των αφεντικών τους, Ιταλών και Γερμανών διέπρατταν ότι η κακούργος διάνοια των

και το ευτελές συμφέρον επετασσον η, εισηγούται.

Τα πρώτα θύματα στο Μαργαρίτι υπήρξαν οι κατακρεουργηθέντες με τον φρικαλεοτερον τρόπον, Αθανάσιος Παπαδιαμάντης και Γεώργιος Γκερτζος. **Αφού τους έβγαλαν τα ματια με μαχαίρι και τους κατατρυπήσαν τα σώματα με αμφίστομες κάμες, ημιθανείς τους κατεπλάκωσαν με βαριές πέτρες.** Ξεψύχησαν οι δυστυχείς ύστερα απο φοβερούς πόνους, χωρίς να τους δώσουν χέρι βοήθειας και να τους παράσχουν και την παραμικρή περιποησι. Η συμμορία του αιμοσταγούς Τζαβητ Χούσα, άρχισε κατόπιν να στήνει ενέδρες και να εξοντώνει έναν έναν τους σημαίνοντες χριστιανούς.

Ως εκ θαύματος γλίτωσε απο τις δολοφονικές σφαίρες των κακούργων ο Πρόεδρος του Μαργαριτίου, Χαραλαμπος Σούλης το 1943, ενώ ο κόσμος εγκατέλειπε τα πάντα για να μη πεσει στο μαχαίρι των Αρβανιτάδων. Εκ των εξορισθέντων χριστιανών Μαργαριτίου, απέθαναν εκ των κακουχιών και των στερήσεων οι: Θωμάς Χορμοβίτης, Σωτήριος Γκερτζος, Σουσάνα Μάτη, Διαμαντής Παπαδιαμάντης, (πατήρ του κρεουργηθέντος Αθανασίου), η Χάϊδω Σούλη, η Ουρανια Κοσμά, ο Ευάγγελος Μπουτσεας η, Τέκας, η Σοφια Β. Αθανασίου, η Έλη Πάκου και πολλοί άλλοι. Αί αλλεπάλληλε κατά των χωριων του Φαναριου επιδρομαι των Αλβανών, αι μέχρι αίματος και αναισθησίας ξυλοδαρμοί των χριστιανών κατοίκων αι διώξεις και αρπαγαι, αι πυρπολήσεις και οι λεηλασίες και οι απαγωγές ακόμη εντός της Αλβανίας είναι απερίγραπται. Οι δολοφόνοι μαζί με τας πολλές ακατονόμαστους πράξεις για να αναφερθούν όλοι, χρειάζεται χωρος πολλών εφημερίδων.

Οι μαρτυρικών θάνατον ευρωντες χριστιανοί κάτοικοι των 28 χωριων του Φαναριου ανέρχονται εις 800 και εις πολλές αλλας εκατοντάδας ανέρχονται οι καταστάντες ανίκανοι προς εργασίαν, συνέπεια των κακουχιών της εξορίας, των ξυλοδαρμών μέχρις αναισθησίας και των βασανιστηρίων που επεβλήθησαν.

Πληρη ονομαστικών καταλογων των μαρτύρων του Φαναριου θα σας αποστειλωμεν συντομως. Το άλλοτε ακμάζον εις υπερπαραγωγήν σιτηρών και ορυζης Φανάρι στεναζει τώρα απο την πεινα, το πένθος, την ελονοσίαν, την έλλειψιν στέγης, την γύμνια την ξιπολησιά και τις παντοειδούς στερήσεις και ζητεί απο το Κέντρον να του παράσχει κάθε δυνατήν βοήθειαν, προς ανακούφισιν των επιζώντων κατοίκων του. Χ.ΦΑΝΑΡΙΩΤΗΣ 20-7-1945>>.

(Το αντίγραφο απο την εφημερίδα των Ιωαννίνων Ηπειρωτικο Μέλλον, μας το παραχώρησε ο συμπατριώτης μας Θεοφάνης Παπαδιαμάντης, γιος του δολοφονηθέντος Αθανασίου, τον Οκτομβριο του 2013, κατόπιν δικης μας αίτησης τον οποιο και ευχαριστούμε θερμά. Το αντίγραφο παρέλαβα με φαξ στις 22-10- 2013 απο το τηλ. της Κοινότητας Μαργαριτίου).

Για τους αδικοχαμένους Μαργαριτιωτες που δολοφονήθηκαν για την πατρίδα και τα ελληνοχριστιανικά ιδανικά, γραφει και ο Παπαμανολης στο βιβλίο του

Κατακαημένη Ήπειρος, σελ. 42 .

<<...Τον Νοέμβριο μήνα του έτους 1943, δολοφονούνται έπειτα από σκληρά βασανιστήρια στο Μαργαρίτι, οι Γεώργιος Γκερτζος και Αθανάσιος Μάνθος (Παπαδιαμάντης), τα πτώματα και των δυο βρέθηκαν κατακρεουργημένα και σκεπασμένα με πέτρες στις Κουλιες (μικρό κάστρο 2 χμ. έξω από το Μαργαρίτι αριστερά του δρόμου πηγαίνοντας για Πάργα.

Δράστης του φρικτού εγκλήματος ήταν ο μουσουλμάνος Χαμιτ Ρεφατ μαζί με άλλους δυο μουσουλμάνους Μαργαριτιώτες, οι οποίοι αποτελούσαν μελοι της συμμορίας του αρχηγών του Μαργαριτίου, Αβδουλά Κασιμ . Την ίδια εβδομάδα ληστεύτηκε και μετά εκτελέστηκε στο Μαργαρίτι ο Γαρδικιώτης Φώτιος Μαργαρίτης από τον μουσουλμάνο Χάιντερ Αχμέτ, μέλος της ίδιας συμμορίας. Ο Αβδουλα Κασιμ ήταν ο αρχηγός της Αστυνομίας που είχαν δημιουργήσει οι μουσουλμάνοι, καταργώντας τις ελληνικές Αρχές με την υποστήριξη των Ιταλογερμανών, και ήταν ο βασικός υπεύθυνος μαζί με τον Γιασίν Σαντικ για όλα τα εγκλήματα που έγιναν τότε στην περιοχή μας, συμπεριλαμβανομένης και της ολοκληρωτικής καταστροφής του Φαναριου >>...!!!

Σύμφωνα με μαρτυρίες του Θεοφάνη, γιου του Αθανασίου, ο πατέρας του και ο Γεώργιος Γκερτζος, δολοφονήθηκαν απο τους μουσουλμάνους του Μαργαριτίου. Οι δυο Μαργαριτιώτες είχαν μεταβεί στο Φανάρι με υποστατικά για να αγοράσουν γεωργικά εμπορεύματα. Ήταν άοπλοι. Στην επιστροφή τους λίγο πριν φτάσουν στο Μαργαρίτι, τους συνέλαβαν οι μουσουλμάνοι και αφού τους άρπαξαν τα εμπορεύματα και τα υποστατικά, τους δολοφόνησαν με αυτόν τον οικτρό τρόπο που πιο πάνω αναφέρουμε.

Η αναισχυντη αυτή δολοφονία δεν ήταν τυχαία, τους είχαν βάλει στόχο διότι οι Παπαδιαμάντης και Γκερτζος ήταν πατριώτες και μαζί με άλλους συγχωριανούς τους αγωνίζονταν για την ελευθερία της περιοχής τους. Αφού τους συνέλαβαν, τους οδήγησαν δέροντας μέχρι τις Κουλιες,(παλιό ερειπωμένο καστράκι δυο χιλ. έξω απο το Μαργαρίτι), και αφού τους βασάνισαν φρικτά βγάζοντας τους τα ματια με μαχαίρι και τρυπώντας τους σε όλο τους το σώμα, μισοπεθαμένους τους σκέπασαν πρόχειρα με πέτρες στο σημείο αυτό.

Τους αδικοσκοτωμένους τους βρήκαν οι συγχωριανοί τους λίγες μέρες αργότερα σε οικτρή κατάσταση, όπου φαίνονταν τα φρικτά βασανιστήρια που υπέστησαν, επειδή δεν λύγισαν και δεν δέχθηκαν να πάνε με το μέρος τους, δηλαδή να δεχθούν την προσάρτηση της περιοχής μας στην Αλβανια. Αυτό μας το ομολόγησε ο Φάνης στις 22-10-1913.

Το γεγονός αυτό γράφτηκε στο Ηπειρωτικο Μελλον αρ.φιλ. 17, την ίδια χρονια. Οι δολοφόνοι ήταν οι αλβανοτσάμηδες Ετζεβητ Χούσας, Οσμαν Τσουφης, και ο Φερχατ Χαμίτ, (ο οποίος πρωτοστάτησε και στην δολοφονία του αιμνηστου Παπανδρεα απο το Καρτέρι στις 24-10- 1942). Αρχηγός της αλβανικής αστυνομίας που είχαν εγκαθιδρυσει στο Μαργαρίτι οι αλβανοτσιαμηδες με την ανοχή των Ιταλών συνεργατών τους, και υπεύθυνος για όλα τα κακουργήματα που διέπραξαν στην περιοχή μας ήταν ο Αβδουλας Κασσίμης (αδελφός του

ιατρού Γιαγιά Κασσίμη), εξισλαμισμένος κάτοικος του Μαργαριτίου, και φανατικός διώκτης των Ελλήνων. (Τον Φερχατ Χαμιτ, τον αναφέρει και ο Παπαμανώλης στο βιβλίο του Κατακαυμένη Ήπειρος , εκδοσεις 1945 στην σελ. 43).

Πηγες: Από ρεπορτάζ του Χ. Φαναριώτη στην εφημερίδα
Ηπειρωτικό Μέλλον εποχής του 1945, αρ. φιλ. 17.

Από το βιβλίο του Θ.Γ. Παπαμανώλη

Κατακαυμένη Ήπειρος έκδοσης του 1945, σελ. 43.

Απο τον συμπατριώτη μας Θεοφάνη Αθ. Παπαδιαμάντη, που εκτος απο το ιστορικό αντίγραφο που μας παραχώρησε, μας εξιστόρησε και άλλες πληροφορίες για τους Εθνομάρτυρες Μαργαριτιώτες που βασανίστηκαν σαν τον Εθνικό μας Ήρωα του 1821 τον Αθανάσιο Διάκο, και με την θυσία τους άφησαν με χρυσά γράμματα το όνομα τους στην τοπική ιστορία του Μαργαριτίου.

Ελπίζουμε κάποτε η Δημοτική Ενότητα του Μαργαριτίου, να πράξει τα δέοντα για αυτούς τους αφανείς ήρωες!!!

Η εργασία για την φρικτή δολοφονία των συμπατριωτών μας δεν έχει ολοκληρωθεί. Επιμέλεια και παρουσίαση

Θωμάς Στ. Γκίνης,

Ιανουάριος 2014